

De inflatie daalt, maar duurder gas en duurder voedsel vreten aan uw portemonnee

Posted on 20 december 2023 by Menno Tamminga

'Alles wordt duurder', zei de medewerkster van de Kiosk op het station toen ik verbaasd vaststelde dat de zaterdagse Volkskrant 15 cent in prijs was verhoogd en nu 5,10 euro kost. 'We moeten er maar aan wennen', en ze gaf me een empathische glimlach. Gratis.

Vervolgens kondigde de Belgische uitgever van de krant, De Persgroep (DPG), afgelopen vrijdag de overname aan van RTL Nederland à 1,1 miljard euro. Heeft hij geld nodig en moest de krant daarom duurder worden?

Begrijpelijke paniekpolitiek

De constatering én de verwachting dat alles duurder wordt, is na een decennium van lage inflatie en nog lagere rente verrassend snel ingeburgerd. De blikvangers waren de stijging van de gas- en elektriciteitsprijzen na de inval van Poetin in

Oekraïne, februari 2022, en het staken van de toevoer van goedkoop Russisch gas naar West-Europa. Maar daarvóór liep de inflatie ook al op.

In allerijl nam het kabinet RutteVier vervolgens een suggestie van de linkse oppositie over om een prijsplafond in te stellen. Paniekpolitiek, maar wel begrijpelijk als je wilt blijven regeren. Inflatie velt politici. Plotselinge prijsstijgingen van eerste levensbehoeften kunnen voedselrellen en benzinewoede (gele hesjes) ontketenen.

Bij de Tweede Kamerverkiezingen speelde inflatie vorige maand geen expliciete rol, maar afgeleide thema's juist wel, zoals bestaanszekerheid en kosten van de gezondheidszorg. Is inflatie nog steeds beangstigend? Hoe staat Nederland er nu voor?

Eerst het goede nieuws. Kijk je naar de energieprijzen dan kunnen we als consumenten een stuk rustiger slapen. Op de groothandelsmarkt voor gas liggen de prijzen op een derde van een jaar geleden en zelfs 89 procent onder de piek in augustus 2022. Hoe kan dat? Consumenten en bedrijven besparen energie, bedrijven staken productie. De gasopslagen zijn gevuld. Er wordt op gasterminals niet gestaakt. Bovendien importeert Europa op grote schaal vloeibaar gas (LNG) uit de VS.

LNG is duur

Je ziet de prijsval langzaam ook doorwerken in de prijzen die consumenten betalen. Voor gas lag de piek eerder dit jaar in januari op bijna 2 euro per kubieke meter, nu is dat volgens statistiekbureau CBS 68 cent.

De extreme stijging is voorbij, maar nu het slechte nieuws. In december 2021, dus vóór de inval in Oekraïne, was de gemiddelde gasprijs voor consumenten 36 cent per kubieke meter, becijfert het CBS. Afgelopen maand was dat 68 cent. Dat is deels het gevolg van de LNG-import: de leveranties geven zekerheid, maar LNG is duur.

Prijs van energie bijna verdubbeld

Anders gezegd: de stijging van de energieprijzen speelt een steeds kleinere rol in de maandelijkse inflatiecijfers, maar ondertussen is de prijs van energie bijna verdubbeld ten opzichte van 2021. Dat stemt wel overeen met mijn eigen

energiekosten. Gas en licht nemen een aanzienlijk grotere hap uit ons huishoudbudget dan twee jaar geleden. En dat voelt elk burger.

De dalende energiekosten moeten zich op afzienbare termijn ook vertalen in lagere prijzen voor talloze andere goederen, zou je denken. Het eerste waar u en ik naar kijken is natuurlijk het bonnetje in de winkels.

Lagere prijsstijgingen op een hoger absoluut niveau

Ook daar is het goede nieuws dat de inflatie van voeding en niet-alcoholische dranken op z'n retour is. In december 2022 was voeding en non-alcohol gemiddeld 16,8 procent duurder dan in december 2021. Nu (cijfers van vorige maand) is de inflatie 6,2 procent. Ook hier: lagere prijsstijgingen in de supermarkt, maar wel op een hoger absoluut niveau. En een hap uit de portemonnee. In het nieuwe jaar reken ik op meer prijsacties van de grote supermarkten om klanten te lokken.

Eén markt wordt, als het om inflatie gaat, meestal genegeerd. Dat is de vermogensmarkt, de markt waar aandelen en obligaties worden verhandeld. Ook als u zelf niet belegt, uw pensioenfonds en verzekeraar doen dat wel. In 2022 leden de pensioenfondsen kolossale verliezen. Maar dit jaar is beter. Een rendement van 7 à 8 procent moet haalbaar zijn. Dat maakt het gemakkelijker om de pensioenen te verhogen en de inflatie bij te benen.

Hebben de beleggingen dan geen last van de oorlogen, geen last van de Europese economische stagnatie, geen last van de hoge inflatie? Vast wel, maar de beleggers in de VS en Europa zagen de afgelopen weken niet een lichtpuntje, maar één hele grote lichtbundel die hen in hogere sferen bracht: de dalende rente.

Ook de prijs van geld (rente) is de afgelopen anderhalf jaar omhoog en omhoog gestuurd door het beleid van de centrale banken. De renteverhogingen maakten geld lenen duurder. De hogere rente moest de economische uitbundigheid temperen die na de coronacrisis was ontstaan. Consumenten zorgden toen voor een overweldigende inhaalvraag naar goederen en diensten, de arbeidsmarkt bleef krap, vakbonden dwongen hogere lonen af terwijl regeringen óók nog eens op het gaspedaal trapten en extra uitgaven deden.

Prijzen jutten lonen op

Aan dat laatste komt langzamerhand een eind. Bezuinigen is straks weer het devies. Ook dat helpt om de inflatiestijging te dempen.

Maar na de schrik van inflatieschokken is de reactie ook: eerst zien dan geloven. Dat beluister je bij centrale banken en dat zie je aan de looneisen van de vakbonden. In de horeca, dienstensector bij uitstek, hebben werkgevers en vakbonden eerder deze maand een loonstijging van 8 tot 12 procent afgesproken. Bij de NS, ook een dienstverlener, eisen de bonden 6 tot 8 procent stijging. Per 1 januari gaat ook het wettelijk minimumloon omhoog.

Kortom: hogere lonen, hogere prijzen. Een loon-prijs-spiraal waarin de een de ander opjut is niet onmogelijk. En terwijl de prijsstijgingen bij goederen steeds verder afnemen, zullen diensten (horeca, vervoer, gezondheidszorg) dankzij de loonstijgingen wél steeds duurder blijven worden.

Menno Tamminga *is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.*

Wynia's Week *wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers. Doet u al mee? Doneren aan Wynia's Week kan* ***HIER****. Hartelijk dank!*